

Det civila samhällets bidrag inom utvecklingssamarbetet

Ofta framförs åsikten att det är svårt att mäta vilken påverkan det civila samhället har på ett samhälles utveckling. Ändå spelar aktörer inom det civila samhället så som gräsrotsorganisationer och lobbygrupper en allt större roll inom utvecklingssamarbete. Enskilda organisationer uppmuntras av givare att delta i policyprocesser och att bevaka samhällsreformer i utvecklingsländer. I enlighet med Parisagendan och Millenniemålen ska enskilda organisationer även uppvisa resultat. En ny SADEV-rapport visar hur enskilda organisationer bidrar till den demokratiska utvecklingen och vilka resultat som kan uppnås. Utvärderingen visar att svår mätbara resultat av enskilda organisationers verksamhet kan mätas med hjälp av indikatorer (både kvantitativa och kvalitativa) som utvecklas i samarbete mellan givare och partners, samt genom fortsatt givarestöd till utvecklingen av utvärderingskapaciteten inom enskilda organisationer.

Enskilda organisationer...

'...har blivit en kraft som regeringen har börjat räkna med.'

'...skapar nya alternativ, förbättrar livskvaliteten för medborgarna, förmår statliga institutioner att ändra, förbättra lagstiftning och den politik som förs samt kvaliteten på tjänster...'

'...fungerar ofta som medlare eller länkar mellan offentliga institutioner och medborgare.'

SADEV CSO
survey 2007

Enskilda organisationer (EO) utgör ofta strategiska partners i utvecklingssamarbete då de besitter relevanta nyckelkompetenser så som kännedom om den lokala kontexten samt har erfarenhet av att arbeta effektivt med opinionsbildning för mänskliga rättigheter. Men på vilka specifika sätt bidrar det civila samhället till att målen för utvecklingssamarbetet uppnås? Vilka resultat kan man förvänta sig?

RESULTAT AV STÖD TILL DET CIVILA SAMHÄLLET I MOLDAVIEN 2005-2007

Det civila samhället i Moldavien är relativt ungt. Enskilda organisationer uppkom i Moldavien först efter sovjetregimens fall 1991. Under 1990-talet uppstod emellertid tusentals enskilda organisationer, finansierade av utländska givare.

Många av dessa organisationer startades av privatpersoner enbart som ett sätt att försörja sig på. Men efter en tid började koalitioner av organisationer att utvecklas till effektiva lobbygrupper. Idag deltar EO i allt större grad i offentliga policyprocesser. Dock är samarbetet mellan stat och det civila samhället fortfarande nytt och därmed bräckligt. En stor del av de enskilda organisationerna saknar även väsentlig kapacitet, särskilt i att kunna utöva inflytande. Icke desto mindre är det civila samhällets inflytande på offentliga reformer avgörande för att uppnå de moldaviska utvecklingsmålen, särskilt viktigt är även inflytandet i kontexten av Europeisk integrering.

Under perioden 2005-2007, har Sida inom ramen för stöd till det civila samhället i Moldavien

finansierat program inom organisationerna Eurasian Foundation (EF), Soros Foundation (Soros) och Svenska Helsingforskommittéen (SHC). Inom dessa program har 46 Moldaviska EO verkat för att stärka den demokratiska utvecklingen, genom att arbeta för exempelvis pressfrihet, frihet från diskriminering och korruption, fria och rättvisa val samt anpassning av Moldavisk lagstiftning till internationell standard för mänskliga rättigheter. En ny SADEV-rapport (se nedan) – baserad på intervjuer med Moldaviska enskilda organisationer och offentliga aktörer, diskussioner med givare och internationella organisationer, och en enkätundersökning riktad till EO – identifierar de mångsidiga effekter dessa program har resulterat i. Rapporten drar slutsatsen att dessa program har påskyndat betydande förändringar inom det Moldaviska samhället, både när det gäller omfattningen av effekterna och påtagliga resultat. Resultaten kan ses som särskilt betydande då dessa program nyligen etablerats samt att det samhälle, inom vilket organisationerna har verkat, innefattar en restriktiv kontext (exempelvis svårigheter att få tillgång till information).

Kvantitativa resultat

Bidrag till utvecklingen av demokratiska metoder

- Tillägg i 2004 års vallagstiftning, säkerställer demokratiska tillvägagångssätt.
- En deklaration som påbjuder transparens och opartiskhet under valkampanjer.
- Inrättande av valkommittéer i enlighet med demokratiska normer.
- Promemoria som förstärker samarbete mellan stat och enskilda organisationer.
- Förslag till lagstiftning om transparens.
- Nytt skolämne som främjar demokrati/mänskliga rättigheter (D/MR) samt kunskap om Moldavisk lagstiftning.

- Ökning av antalet lokala och oberoende medianätverk.
- Ett anti-korruptionsperspektiv införs i lagstiftningsarbetet.

Bidrag till stärkt MR och icke-diskriminering

- Lagstiftning mot våld inom familjen.
- Fyra hem för utsatta barn bekostade av stadshuset i Chisinau.
- Sekundärrätt som skyddar fångars mänskliga rättigheter.
- Kommitté för fångars klagomål.
- Program för fångars återanpassning till samhället.
- Lagstiftning och regelverk för fängelser anpassade till standarder för mänskliga rättigheter.
- Nio lokala centrum som ger stöd till utsatta grupper.
- Statligt finansierade samarbeten mellan stat-EO som hjälper människor med mentala, sociala och fysiska problem.
- Lagstiftning som skyddar de funktionshindrades rättigheter.
- Förslag till anti-diskrimineringslag till skydd för en rad minoriteter.
- Ett ministerium för socialt skydd har etablerats.
- Lag om jämställdhet mellan könen har införts.
- Statlig finansiering har lämnats till små jordbruk.

Kvalitativa resultat

Bidrag till utvecklingen av demokratiska metoder

- Förståelse bland offentliga aktörer för vikten av att integrera principer för D/MR i reformer och nya lagar; offentliga aktörer önskar input från EO.

- Fall av korruption uppmärksammas.
- Massmedia på lokal och nationell nivå sprider opartisk information.
- Ökat förtroende bland medborgarna för valprocesser.
- Massmedia återspeglar i allt större grad åsikter och intressen för en allt vidare krets av befolkningen.
- Ett stärkt, mer pluralistiskt civilt samhälle.

Bidrag till stärkt MR och icke-diskriminering

- Förbättring av offentligt anställdas attityder gentemot utsatta grupper.
- Offentliga aktörer och allmänheten efterfrågar MR-aktiviteter.

HUR CIVILA SAMHÄLLET RESULTAT KAN STÄRKAS

Trots dessa resultat, förblir situationen för det civila samhället i Moldavien problematisk. De resultat som uppnåtts kan i stort tillskrivas förbättrad opinionsbildning och nätverkande bland mindre grupper av professionella enskilda organisationer. Likafullt förblir de flesta EO svaga på grund av deras fortgående givarberoende samt deras svaga interna och externa kommunikation. De flesta saknar även de mest grundläggande kunskaperna för att handha projekt, speciellt vad gäller att mäta resultat. Även externa villkor hindrar de enskilda organisationernas effektivitet: begränsad tillgång till offentlig information, restriktioner i pressfriheten samt begränsade möjligheter för det civila samhället att påverka agendan vid möten med offentliga aktörer.

Hur EO kan stärka sig själva

- Bilda koalitioner, inkludera svagare EO och EO verksamma i svåra miljöer.
- Säkerställ en regelbunden insamling av resultat inom alla projekt med hjälp av enkla och tydliga metoder. Spridning av resultat kommer att öka de enskilda

organisationernas trovärdighet hos och inflytande på beslutsfattare, allmänhet och givare.

- Utveckla inkomstbringande verksamhet för att minska beroendet av givare.
- Förbättra sina kommunikationsstrategier.

Hur offentliga aktörer kan stödja EO

- Skapa en mer gynnsam miljö för EO, tillhandahåll materiella resurser och större offentligt utrymme genom bättre tillgång till information och en mer oberoende massmedia.
- Fortsätta att inkludera aktörer från det civila samhället i dialog; rådgör med EO i varje steg (även innan dialogen inleds), delge information och lämna återkoppling.
- Skapa system för samverkan mellan stat och det civila samhället, inkludera mekanismer för transparens och ansvarsutkrävande.

Rekommendationer till givare

- Uppmuntra bildandet av EOkoalitioner för att förbättra överföringen av kapacitet mellan EO.
- Arbeta med enskilda organisationer som partners inom olika områden (inte endast inom D/MR) för att stärka ett bredare spektrum av EO.
- Uppmuntra samverkan mellan stat och det civila samhället i utformningen, implementeringen och bevakningen av reformarbete, inklusive implementeringen av lagstiftning.
- Stöd grundläggande kapacitetsutveckling inom enskilda organisationer.
- Genomför riskanalyser innan nya policies för utvecklingssamarbete införs (nya policyer kan påverka EO och dessas arbete negativt).

- Öka organisationernas självständighet genom att stödja inkomstgenererande-strategier som är oberoende av givarstöd.
- Stöd transparens och ansvarsutkrävande mekanismer i samverkan mellan stat och EO.

FÖRBÄTTRA KUNSKAPEN OM RESULTAT AV STÖD TILL DET CIVILA SAMHÄLLET

Bristen på tillgänglig information om resultat av stöd till det civila samhället är ett stort hinder för att öka effektiviteten i utvecklings-samarbetet. Resultatmätningssystem måste förbättras, så att resultaten mäts i förhållande till målen samt för att kunna omorientera och förbättra strategierna. Direkta resultat av utvecklingsaktiviteter (som att hålla seminarier om mänskliga rättigheter för offentliga aktörer) måste kopplas till effekter som speglar konkreta förändringar i beteende och uppträdande hos mottagare och aktörer; exempelvis ny lagstiftning som stärker mänskliga rättigheter. God resultatmätning är nödvändigt för att öka kunskapen om resultat - vilket i sin tur - är behövt för den viktiga uppgiften att omorientera strategier för att öka deras effektivitet.

Att förbättra resultatmätning

- Utveckla övergripande indikatorer på programnivå tillsammans med lokala EO.
- Uppmuntra EO att rapportera resultat i termer av både kvalitativa som kvantitativa projektindikatorer, och aggregera dessa till programindikatorer.
- Kombinera kvantitativa och kvalitativa indikatorer: Kvantitativa indikatorer visar omfattningen av de uppnådda resultaten; kvalitativa indikatorer mäter kvalitet och vilka mekanismer som ger resultaten.
- Säkerställ att data samlas in regelbundet genom enkla, kostnadseffektiva rutiner.
- Öka utvärderingskapaciteten hos enskilda organisationer.

Att identifiera resultat, regelbundet, är vitalt inom allt utvecklingssamarbete. Att identifiera enskilda organisationers resultat ligger inte enbart i givarnas intresse för att säkerställa en effektiv resursanvändning. Kanske ännu viktigare ökar, identifiering av EO-resultat, det civila samhällets förståelse för hur det bidrar till utveckling. Sådan kunskap kan hjälpa EO att förbättra sina resultat, att kommunicera resultat bättre samt att - i beslutsfattares och medborgares ögon - förbättra bilden av enskilda organisationer som en kraft som verkar för positiva, sociala förändringar.

KÄLLOR OCH VIDARE INFORMATION

Detta policy-brief är baserat på: Karin Dawidson and Inger Wikström Öbrand (2007) *Assessing Civil Society Outcomes: The case of Moldovan CSOs supported by Sida*, SADEV Report 2007:2. Denna och andra SADEV-publikationer finns att tillgå på www.sadev.se.